

JOSEPH E. STIGLITZ

Abe ekonomisinin vaadi

Liberal Demokrat Parti Genel Başkanı ve yeni Japonya Başbakan'ı Shinzo Abe'nin Japon ekonomisini canlandırmak için uygulamaya koyacağı politika, önlem ve teşvikler paketi "Abe ekonomisi" olarak adlandırılıyor. Paket, deflasyon ve para darlığını durdurma, akabinde %2 enflasyon yaratmayı, Japon yenini zayıflatma, Japon endüstrisini uluslararası piyasalarda rekabet edilebilir seviyeye getirmeyi ve reel ekonomik büyümeyi amaçlıyor.

Joseph E. Stiglitz, Columbia Üniversitesi'nde Profesör ve Nobel Ekonomi Ödülü sahibidir. Son kitabı The Price of Inequality How Today's Divided Society Endangers our Future - Eşitsizliğin Bedeli: Günümüzün Bölünmüş Toplumu Geleceğimizi Nasıl Tehdit Ediyor ismini taşımaktadır.

Japonya Başbakanı Shinzo Abe'nin ülkesi için hazırladığı ekonomik istikrar paketi ülkedeki güven hissinin artmasına neden oldu. Peki, "Abe ekonomisi" (Abenomics) ne derece itibar bekleyebilir?

Japonya'nın son on yıl içindeki performansına yakından bakıldığında, piyasayı düşürecek duyguları ısrarla sürdürmek için fazla neden olmadığının görülmesi şaşırtıcı oluyor. Aslında Japonya, istihdam edilen her işçiden elde edilen verim artışı bakımından yüzyılın başından bu yana büyük ilerleme gösterdi. İş gücü küçülürken, 2012 yılında (Abe ekonomisi öncesi) Japonya için yapılan standart tahminlerde istihdam edilen her işçinin verimi yıldan yıla %3,08 artıyordu. Bu oran işçi başına düşen verimin geçen yıl sadece %0,37 arttığı ABD'den çok daha sağlıklı ve %0,25 azaldığı Almanya'dan çok daha yüksek.

Bununla beraber, birçok Japonun haklı olarak hissettiği gibi, Abe ekonomisi sadece ülkenin iyileşmesine yardım edebilir. Abe (ben dâhil) birçok ekonomistin ABD ve Avrupa için istediği şeyi yapıyor. Para politikalarını, mali politikaları ve yapısal politikaları içine alan kapsamlı bir program sunuyor. Abe, bu yaklaşımı elde üç ok tutmaya benzetiyor, (okları tek tek alırsanız her birini bükebilirsiniz ama hepsini alırsanız hiçbirini bükemezsiniz).

DOĞU ASYA KRİZİNDEN ÇIKARILAN DERSLER

Japonya Merkez Bankası'nın yeni Başkanı Haruhiko Kuroda, önce Maliye Bakanlığı, sonra Asya Kalkınma Bankası Başkanlığı görevinde kazandığı geniş deneyimlerle donanımlı. Kuroda, aynı zamanda 1990'ların sonlarında meydana gelen Doğu Asya krizi sırasında, ABD Maliyesi'nin ve Uluslararası Para Fonu'nun (IMF) zoruyla oluşan sağduyunun başarısızlığına ilk elden şahit oldu. Merkez bankala-

rının modası geçmiş öğretilerine sadık kalmayarak, Japonya'daki kronik deflasyonu ters çevirmeye kendini adadı ve %2'lik bir enflasyon hedefi belirledi.

Deflasyon (genel fiyat seviyesinde düşüş) reel (enflasyona göre düzeltilmiş) borç yükünü ve reel faiz oranını artırır. Reel faiz oranlarındaki küçük değişikliklerin önemli olduğuna dair pek fazla kanıt yoksa da, ılımlı düzeydeki enflasyon bile reel borcu zaman içinde önemli oranda etkileyebilir.

Kuroda'nın duruşu, yenin döviz kurunu çoktan düşürerek Japon mallarının rekabet gücünü artırdı. Bu durum tek kelimeyle paranın ve politikanın birbirine bağımlı olduğu gerçeğini yansıtıyor. Eğer ABD Maliyesi'nin sözde kantitatif gevşeme politikası doları zayıflatırsa, diğer ülkeler kendi para birimlerinin uygunsuz biçimde değer kazanmasını önleyecek müdahalede bulunur. Bir gün, tüm dünyada daha sıkı bir para-politika koordinasyonu başarılabilir ancak şimdilik, Japonya'nın diğer yerlerdeki gelişmelere biraz geç de olsa tepki vermesi anlamlı görülüyor.

Birçok ev sahibinin düşük faiz oranlarında yeniden finansman bulma sorunlarına veya küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin finansman bulamaması gibi kredi blokajlarına daha fazla dikkat çekilseydi, para politikası ABD'de daha etkili olabilirdi. Japonya'nın para politikasının bu tür kritik meselelerin üzerinde durması umuluyor.

Ama Abe'nin politika sadağında iki ok daha var. Japonya'da mali uyarıcıların geçmişte başarısız olduğunu, sadece gereksiz altyapı için yatırım israfına yol açmakla kaldığını savunan muhalifler iki yerde hata yapıyor. Birincisi, olmayan bir şey üzerinden gidiliyor. Mali uyarıcılar olmasaydı Japonya nasıl ekonomik performans gösterecekti? 1990'ların sonlarındaki mali krizin ardından kredi arzında nasıl bir daralma olduğu düşünülürse, hükümet harcamalarının büyümeyi sağlayamaması şaşırtıcı olmaz. Bu harcama olmasaydı işler çok daha kötüye de gidebilirdi. Görüldüğü gibi, Japonya'da işsizlik oranı asla %5,8'i geçmedi ve küresel mali krizin eşiğinde, %5,5'te zirve yaptı. İkincisi, Japonya'ya giden herkes altyapı yatırımlarının yararlarını fark ediyor ve ABD buradan kendine iyi bir ders çıkarabilir.

Asıl sorun Abe'nin "büyüme" adını verdiği üçüncü okun tasarlanmasında kendini gösteriyor. Bunun kapsamına ekonomiyi yeniden yapılandırmayı, verimliliği yükseltmeyi ve özellikle kadınlar açısından iş gücüne katılımı artırmayı amaçlayan politikalar giriyor.

Küresel mali krizin ardından haklı olarak adı çıkmış bir kelime olan "deregülasyon"dan söz edenler de var. Aslında, Japonya'nın kendi çevre yönetmeliklerini veya sağlık ile güvenlik yönetmeliklerini geri çekmesi hata olur.

ÜLKELERE GEREKEN ŞEY DOĞRU YÖNETİLMEK

Bazı alanlarda, rekabetin daha etkin olması için hükümetin daha aktif katılımına ihtiyaç oluyor ama işe alım uygulamaları gibi reform gerektiren birçok alanda devlet yönetmeliklerinde değil, özel sektör konvansiyonlarında değişikliğe ihtiyaç var. Abe, sadece gidişatı belirleyebilir, sonuçları dikte edemez. Örneğin, firmalardan işçilerinin maaşlarını artırmalarını istedi ve birçok firma mart ayındaki mali yıl sonunda normalden daha yüksek ikramiye vermeyi planlıyor.

Hükümetin hizmet sektöründeki verimliliği artırma çabaları özellikle önemli görülüyor. Örneğin, Japonya, iyileştirilmiş bir sağlık hizmeti sektörüyle, ülkenin dünya sınıfı imalat kapasitesi arasındaki sinerjileri tıbbi cihazlar geliştirmede kullanabilecek bir konumda.

Aile politikaları, kurumsal iş gücü uygulamalarındaki değişikliklerle birleşerek alışkanlıklardaki değişimi pekiştirip kadınların iş gücüne daha fazla ve daha etkin biçimde katılmasını sağlayabilir. Japon öğrenciler, uluslararası karşılaştırmalarda üst sıralarda yer almakla beraber uluslararası ticaretin ve bilimin ortak dili olan İngilizcenin fazla konuşulmaması Japonya'yı dünya piyasalarında dezavantajlı bir konuma sokuyor. Japonya'da araştırma ve eğitime yapılacak daha fazla yatırımın büyük fayda sağlayacağı kesin.

Japonya'nın kendi ekonomisini canlandırma stratejisinin başarıya ulaşacağına inanmak için her türlü sebep var. Güçlü kurumlarının yanı sıra, üstün teknik becerilere ve tasarım duyarlılığına sahip iyi eğitilmiş bir iş gücünü de barındıran ülke aynı zamanda dünyanın en dinamik bölgesinde bulunuyor. Japonya'daki eşitsizlik oranı birçok gelişmiş sanayi ülkesinden daha düşük ancak Kanada ve Kuzey Avrupa ülkelerinden daha yüksek ve Japonya çevrenin korunması amacıyla daha uzun süredir çalışıyor.

Eğer Abe'nin öne sürdüğü kapsamlı gündem iyi icra edilirse, bugünün artan güven duygusu haklı çıkmış olur. Japonya gerçekten de, kasvetli görünen bir gelişmiş ülke manzarasındaki birkaç ışık ışınından biri haline gelebilir.

Telif Hakkı: *Project Syndicate, 2013.*
www.project-syndicate.org

Japonya'nın kendi ekonomisini canlandırma stratejisinin başarıya ulaşacağına inanmak için her türlü sebep var. Güçlü kurumlarının yanı sıra üstün teknik becerilere ve tasarım duyarlılığına sahip iyi eğitilmiş bir iş gücünü de barındıran ülke aynı zamanda dünyanın en dinamik bölgesinde bulunuyor.